

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 60/2018-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. februára 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej spoločnosťou Lexpert s. r. o., Horná 15, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Roman Dula, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Humennom, odboru kriminálnej polície, v konaní vedenom pod ČVS: ORP-718/OVK-HE-2012, postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 110/2013 a jeho rozsudkom z 30. novembra 2015 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 6/2016 a jeho rozsudkom zo 16. marca 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. augusta 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Humennom, odboru kriminálnej polície (ďalej len „okresné riaditeľstvo“), v konaní vedenom pod ČVS: ORP-718/OVK-HE-2012, postupom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 110/2013 a jeho rozsudkom z 30. novembra 2015 a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 6/2016 a jeho rozsudkom zo 16. marca 2017 (spolu ďalej len „napadnuté rozhodnutia“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka bola účastníčkou trestného konania vedeného okresným riaditeľstvom pod ČVS: ORP-718/OVK-HE-2012 pre prečin kupliarstva podľa ustanovení § 367 ods. 1 a 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov, v ktorom mala postavenie poškodenej. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 2 T 110/2013 z 30. novembra 2015 uznal obžalovaného vinným zo spáchania označeného trestného činu, pričom sťažovateľku ako poškodenú odkázal podľa ustanovení § 288 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s jej nárokom na náhradu škody na civilné konanie. Proti označenému rozsudku okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie pre nesprávnosť výroku o náhrade škody, keď konajúci súd nerozhodol o uplatnenom nároku na náhradu škody priamo v adhéznom konaní. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 To 6/2016 zo 16. marca 2017 zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade škody podľa § 321 ods. 1 písm. f) a ods. 3 Trestného poriadku,

keďže sťažovateľka si svoj nárok na náhradu škody neuplatnila riadne a včas; a súčasne odvolanie sťažovateľky zamietol podľa § 319 Trestného poriadku.

3. Podľa sťažovateľky postupom v trestnom konaní, ako aj samotnými napadnutými rozhodnutiami boli porušené jej označené práva, a to najmä z dôvodu nesprávnej právnej kvalifikácie skutku spáchaného obžalovaným, ako aj z dôvodu nedostatočne poskytnutej právnej pomoci, dôsledkom čoho bolo nekvalifikované uplatnenie nároku na náhradu škody. V súvislosti s uvedeným sťažovateľka najmä uviedla:

„... chyba súdu spočíva predovšetkým v rovine nesprávnej kvalifikácie skutku za ktorý bol odsúdený potrestaný t.j. za trestný čin kupliarstva v zmysle ustanovenia § 367 ods. 1, 2 Trestného zákona aj keď znaky trestného činu naplnili skutkovú podstatu pre trestný čin obchodovania s ľuďmi v zmysle ustanovenia § 179 ods. 1 TZ, keď pri posudzovaní skutku nebolo zohľadnené zraniteľné postavenie sťažovateľky.

... Na uvedený nedostatok sme opakovane upozorňovali už v konaní pred súdom prvého stupňa. Hoci prokuratúra právne posúdila skutok kladený obžalovanému za vinu ako trestný čin kupliarstva, bolo v právomoci súdu zmeniť právnu kvalifikáciu skutku tak aby bol obžalovaný odsúdený za skutočný trestný čin ktorý spáchal. Súd prvého stupňa... sa vôbec nezaoberal možnosťou prekvalifikovania trestného činu na trestný čin obchodovania s ľuďmi aj keď bolo jasne preukázané, že páchatel' skutku zneužil zraniteľného postavenia sťažovateľky čím jasne došlo k spáchaniu uvedeného trestného činu. Taktiež páchatel' svojim konaním spôsobil sťažovateľke psychické problémy, ktoré vyústili až do schizofrénie.

... Tým, že trestné konanie bolo vo vzťahu sťažovateľke vedené neohľadným spôsobom, tak boli porušené jej práva, zvýšilo sa riziko jej sekundárnej viktimizácie (nielen s ohľadom na priebeh súdneho konania, ale aj s ohľadom na potrebu vedenia civilného konania ohľadom náhrady škody).

... Pokiaľ by orgány činné v trestnom konaní poučili sťažovateľku spôsobom zodpovedajúcim jej rozumovým schopnostiam a psychickému rozpoloženiu v akom sa nachádzala, tak mohla sťažovateľka vedieť, že si v konaní môže uplatniť nárok na náhradu škody (vrátane psychickej ujmy, resp. nemajetkovej ujmy v dôsledku zásahu do jej osobnostných práv) a že ju pritom môže zastupovať ustanovený advokát. Advokát začal sťažovateľku zastupovať až potom advokáta zabezpečili sociálni pracovníci za pomoci

neziskových organizácií. To sa podarilo až v súdnom konaní. V každom prípade zlyhali štátne orgány a dôsledku toho bola v prípravnom konaní náhrada škody uplatnená len takým spôsobom, ktorý neskôr súdy vyhodnotili ako nie riadny a včasný.“

4. Sťažovateľka sa v sťažnosti odvoláva na relevantnú judikatúru Ústavného súdu Českej republiky a tiež na relevantné právne normy sekundárneho práva Európskej únie, podľa ktorých má byť poškodeným (obetiam obchodovania s ľuďmi) poskytnuté počas trestného konania osobitné zaobchádzanie a primeraná právna pomoc, a to aj pre účely uplatnenia nároku na náhradu škody.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Porušovatelia v trestnom konaní vedenom pred Krajským súdom v Prešove č. k. 3To 6/16 - 327, pred Okresným súdom Humenné pod č.k. 2T/110/2013 - 289 a pred Okresným riaditeľstvom PZ odbor kriminálnej polície Humenné pod ČVS: ČVS:ORP-718/OVK-HE-2012 porušili práva sťažovateľky, a to najmä právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1, právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa čl. 19 ods. 2, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, právo na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8. ods. 1 právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove 3To 6/16 - 327 zo dňa 16.03.2017 sa zrušuje.

Rozsudok Okresného súdu Humenné 2T/110/2013 - 289 zo dňa 30.11.2015 sa zrušuje a vec sa vracia súdu na ďalšie konanie.

Porušovatelia sú povinní uhradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia vo výške 374,81 EUR na účet právneho zástupcu sťažovateľky...“

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

8. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskoprávnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

9. Ústavný súd na základe svojich zistení dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci na prerokovanie sťažnosti sťažovateľky. Zo spisu okresného súdu vedeného

pod sp. zn. 2 T 110/2013 totiž zistil, že sťažovateľka podala ministerke spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka spravodlivosti“) podnet na podanie dovolania z totožných dôvodov, ako sú uvedené aj v posudzovanej sťažnosti. Ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou pripomína, že podanie podnetu na podanie dovolania nepovažuje za právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktorý treba vyčerpať pred podaním sťažnosti ústavnému súdu, resp. má predchádzať podaniu sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ústavy (obdobne I. ÚS 147/2010).

10. Ústavný súd na druhej strane v tejto súvislosti uvádza, že v prípade sťažovateľky na základe jej podnetu ministerka spravodlivosti podala dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, v ktorom navrhuje zrušiť sťažnosťou napadnuté rozhodnutia. Skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o predloženej sťažnosti prebieha konanie o dovolaní podanom ministerkou spravodlivosti, vedie ústavný súd k záveru o nedostatku svojej právomoci z dôvodu už uvedeného princípu subsidiarity. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

11. V dôsledku odmietnutia sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2018